EXPERIENCIAS DE AC/CA EN EDUCACIÓN INFANTIL

APRENDIZAXE COOPERATIVA

Hai catro anos, comezamos a formarnos na **aprendizaxe cooperativa** coa intención de atender dun xeito máis eficaz ás necesidades dos nenos e nenas.

Nese momento comezamos a falar máis da **educación inclusiva**.

EDUCACIÓN INCLUSIVA

Modelo educativo que busca identificar e responder á diversidade de necesidades de todos os nenos e nenas, a través da maior participación na aprendizaxe, con especial énfase naqueles vulnerables á exclusión social e educativa.

EDUCACIÓN INCLUSIVA

Os elementos determinantes do grado de inclusión na aulas son:

- ✓ Natureza do currículo.
  - – Enfoque construtivista, metodoloxía por proxectos.
- ✓ Agrupamento do alumnado.
  - – Agrupamentos flexibles, traballo-xogo por recantos.
- ✓ Estrutura da actividade.

Estrutura da actividade

Dependendo do modo en que organice unha actividade e a finalidade desta podemos ter unha estrutura:

- **Individualista:** traballo só, aprendo o que ensine a profe e o meu éxito non depende do que consigan os demais.
- **Competitiva:** no traballo rivalizo cos compañeiros, se espera que aprenda antes e máis que os outros e o meu éxito depende do fracaso dos demais .
- **Cooperativa:** traballamos en equipo, aprendo da profe e dos compañeiros aos que axudo e animo, consigo o obxectivo se os demais tamén o consiguen.

Estrutura da actividade

- **Estruturas individualista e competitiva .**
  - Interacción mestre alumnado.
  - Traballo individual.

- **Estrutura Cooperativa.**
  - Interacción mestre alumnado + ***alumno-alumno.***
  - Traballo individual + ***traballo en equipo.***

POR QUE O COOPERATIVO?

- Porque fai posible aulas inclusivas, nas que aprenden **xuntos** alumnos moi diferentes.
- Porque non podemos aprender os valores da cooperación se excluímos aos “diferentes” das actividades do grupo.
- Porque nunca seremos plenamente competentes se non aprendemos a traballar xuntos, en equipo, de xeito continuado.

POLO TANTO...

A aprendizaxe cooperativa

↓

ferramenta para crear

↓

aulas inclusivas

FORMACIÓN

- **A través do CFR de Ferrol.**

- **Programa Cooperar para aprender/ Aprender a cooperar do equipo de Educación Inclusiva do CIFE da Universidade de Vic en Barcelona.**

QUE ENTENDEMOS POR APRENDIZAXE COOPERATIVA?

É traballar en equipos reducidos, durante un tempo determinado, empregando estruturas de actividade de modo que:

1. Se asegure a participación equitativa.
2. Se aproveite a interacción simultánea.
3. Coa finalidade de que tod@s aprendan ao máximo das súas posibilidades e traballen en equipo.

FORMACIÓN DE EQUIPOS

Formamos equipos heteroxéneos de 3 ou 4 integrantes.

Aquí comezan a aparecer sorpresas.

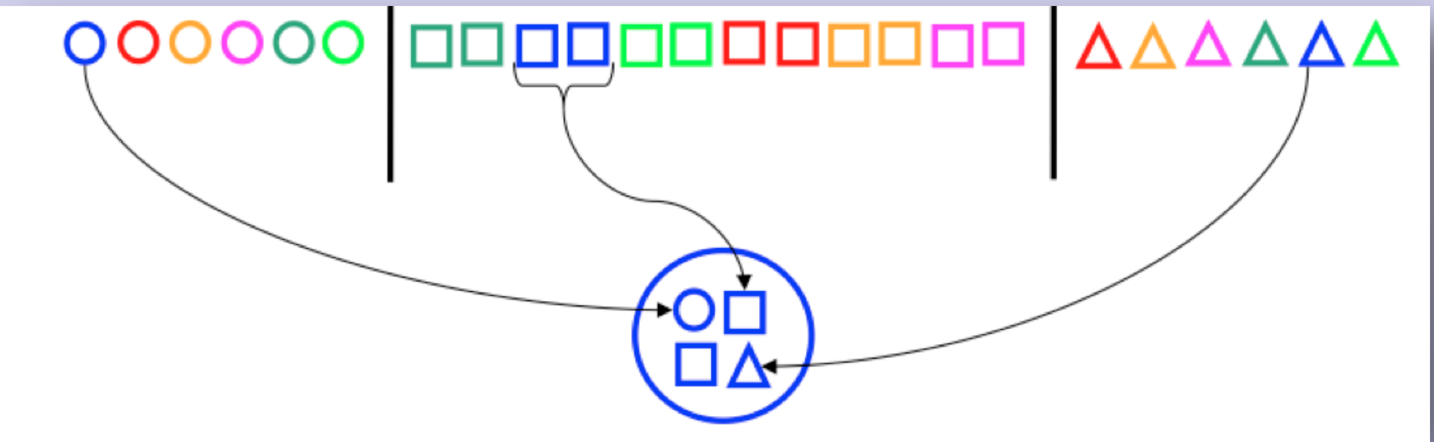

ÁMBITO A:
DINÁMICAS DE COHESIÓN

Actuacións encamiñadas a cohesionar o grupo clase e preparalo para traballar en equipo.

ÁMBITO B: ESTRUTURAS

Actuacións encamiñadas a empregar o traballo en equipo como recurso para ensinar e aprender.

ÁMBITO C: PLAN DE EQUIPO

Actuacións encamiñadas a ensinar como traballar en equipo.

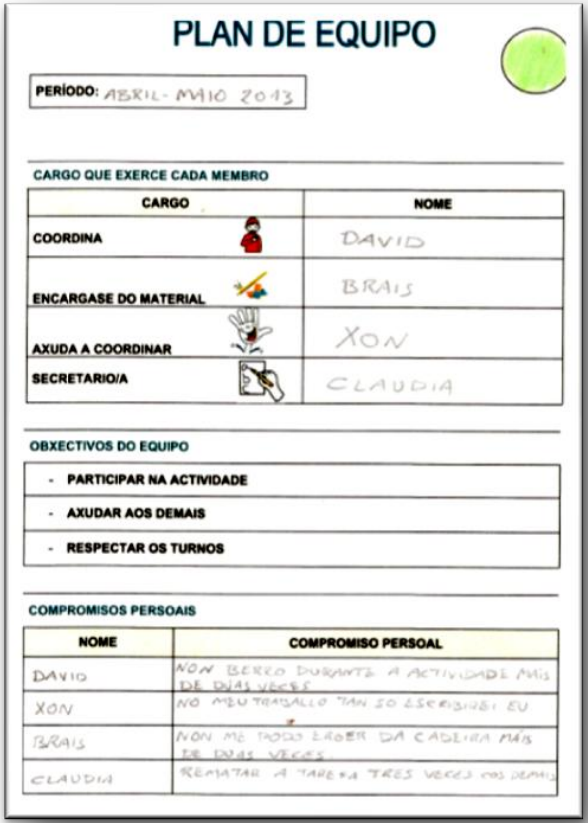

PLAN DE EQUIPO

PERÍODO: ABRIL- MAIO 2013

CARGO QUE EXERCE CADA MEMBRO

CARGO	NOME
COORDINA	DAVID
ENCARGASE DO MATERIAL	BRAIS
AXUDA A COORDINAR	XON
SECRETARIO/A	CLAUDIA

OBXECTIVOS DO EQUIPO

- PARTICIPAR NA ACTIVIDADE
- AXUDAR AOS DEMAIS
- RESPECTAR OS TURNOS

COMPROMISOS PERSOAIS

NOME	COMPROMISO PERSOAL
DAVID	NON BERRO DURANTE A ACTIVIDADE MÁIS DE DÚAS VECES
XON	NO MEU TRABALLO TAN SO ESCRIBIREI EU
BRAIS	NON ME [illegible] ERGUER DA CADEIRA MÁIS DE DÚAS VECES.
CLAUDIA	REMATAR A TAREFA TRES VECES [illegible] DEMAIS

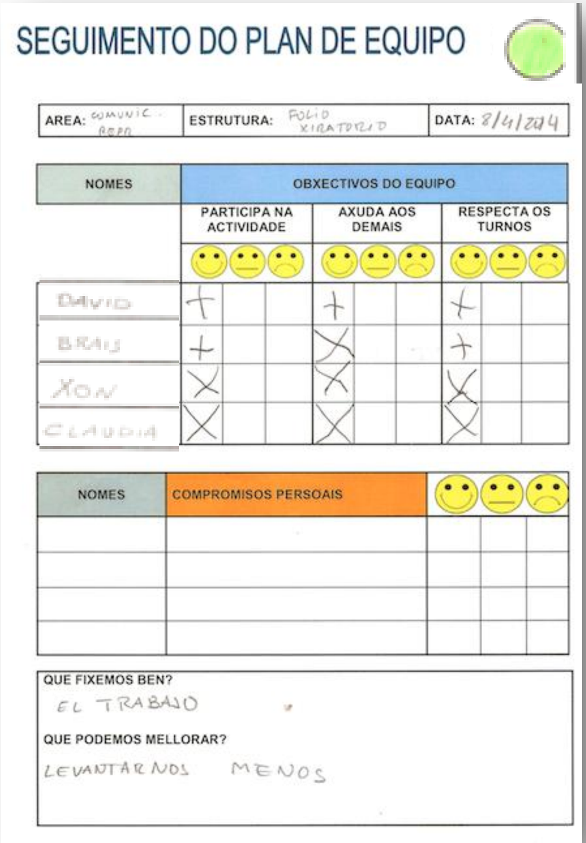

SEGUIMENTO DO PLAN DE EQUIPO

AREA: COMUNIC. [illegible]	ESTRUTURA: FOLIO XIRATORIO	DATA: 8/4/2014

NOMES	OBXECTIVOS DO EQUIPO								
	PARTICIPA NA ACTIVIDADE			AXUDA AOS DEMAIS			RESPECTA OS TURNOS		
	☺	😐	☹	☺	😐	☹	☺	😐	☹
DAVID	+			+			+		
BRAIS	+			X			+		
XON	X			X			X		
CLAUDIA	X			X			X		

NOMES	COMPROMISOS PERSOAIS	☺	😐	☹

QUE FIXEMOS BEN?

EL TRABAJO

QUE PODEMOS MELLORAR?

LEVANTARNOS MENOS

Empregámolo en...

EXPERIENCIAS DE AC/CA EN EDUCACIÓN INFANTIL

- Información ás familias.
- Plans de equipo.
- Cooperativo en 4º, 5º e 6º de EI.
  - Plan de equipo.
  - Dinámicas.
  - Estruturas.
- Vantaxes e dificultades.

Información ás familias

A fin de que as familias coñezan o que estamos facendo e saiban interpretrar os traballos que levan os nenos á casa, nunha reunión lles explicamos as estruturas que imos traballar, que existen equipos, cargos, e unhas normas de respecto, axuda e solidariedade.

Nos primeiros traballos mandamos unha explicación da estrutura.

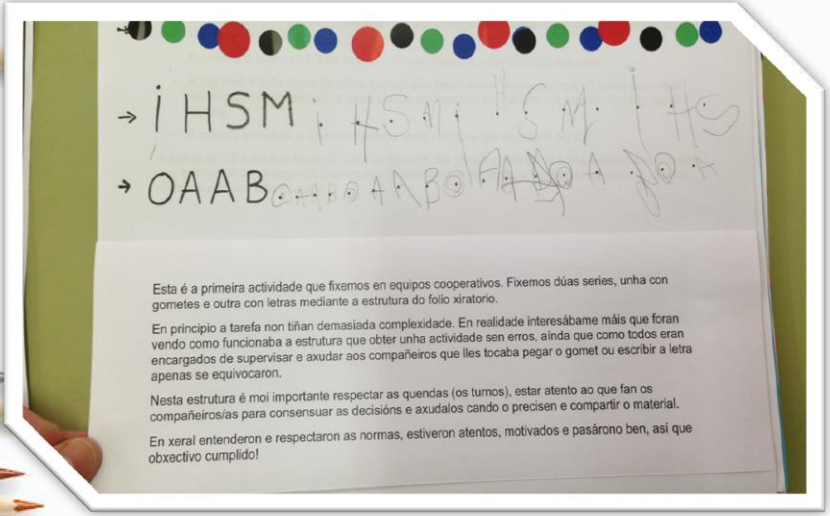

SERIES EN FOLIO XIRATORIO

LÁPIS AO CENTRO

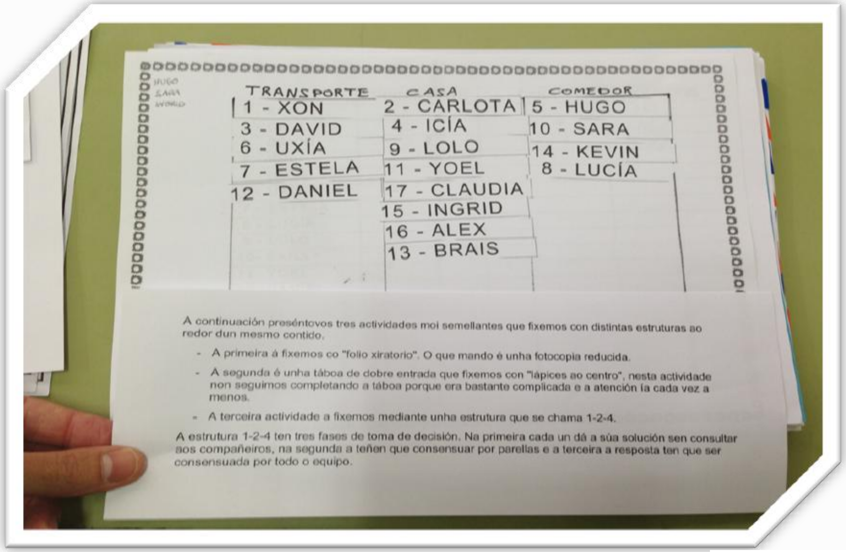

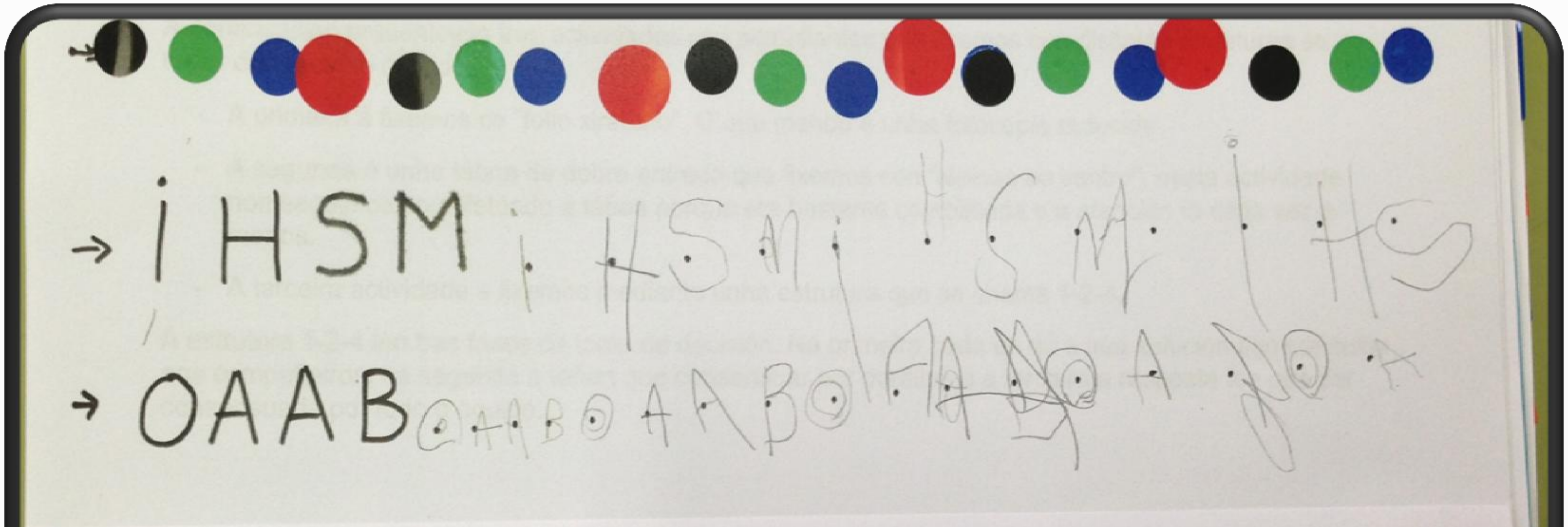

Esta é a primeira actividade que fixemos en equipos cooperativos. Fixemos dúas series, unha con gometes e outra con letras mediante a estrutura do folio xiratorio.

En principio a tarefa non tiñan demasiada complexidade. En realidade interesábame máis que foran vendo como funcionaba a estrutura que obter unha actividade sen erros, aínda que como todos eran encargados de supervisar e axudar aos compañeiros que lles tocaba pegar o gomet ou escribir a letra apenas se equivocaron.

Nesta estrutura é moi importante respectar as quendas (os turnos), estar atento ao que fan os compañeiros/as para consensuar as decisións e axudalos cando o precisen e compartir o material.

En xeral entenderon e respectaron as normas, estiveron atentos, motivados e pasárono ben, así que obxectivo cumplido!

COOPERATIVO EN 4º E.I.

- Dinámicas de cohesión.
- Plan de equipo.
- Estruturas.

DINÁMICAS DE COHESIÓN: A PELOTA

En asemblea, fala o que ten a pelota.

•Presentámonos.

•Dicimos os nomes dos compañeiros.

•Calidades e gustos propios.

•Calidades e gustos dos compañeiros.

1º DOCUMENTO DE EQUIPO

PLAN DE EQUIPO

CARGOS

CARGO	NOME
SECRETARIO/A	
ENCARGASE DO MATERIAL	

OBXECTIVOS DO EQUIPO

PARTICIPAR NA ACTIVIDADE
AXUDAR AOS DEMAIS
RESPECTAR OS TURNOS

ESTRUTURAS: FOLIO XIRATORIO.

ESTRUTURAS: FOLIO XIRATORIO.

LÁPIS AO CENTRO

Estampamos letras en base a un modelo.

1. Sinala a letra.
2. Indentifícaa.
3. Busca o tampón.
4. Estampa.

A comentar...

Con que frecuencia traballamos en equipo?

•Cos equipos base alomenos unha vez á semana

•Con equipos esporádicos, para facer un quebracabezas ou construción, rematar un traballo con un grupo que nos quede, momentos improvisados...

COOPERATIVO

5º E.I.

DINÁMICA: TEA DE ARAÑA

Consignas:

•Os nenos e nenas se pasa o fío dicindo cousas positivas tendo conta a importancia de non romper a tea.

•Ao recollela repiten o que dixeron deles.

PLAN DE EQUIPO

PLAN DE EQUIPO

CARGOS

CARGO	NOME
COORDINA	
ENCARGASE DO MATERIAL	
ENCARGASE DO SILENCIO 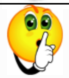	
SECRETARIO/A 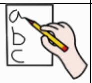	

OBXECTIVOS DO EQUIPO

PARTICIPAR NA ACTIVIDADE
AXUDAR AOS DEMAIS
RESPECTAR OS TURNOS

SEGUIMENTO DO PLAN DE EQUIPO

SEG. Nº	ESTRUTURA:	DATA:

NOMES	OBXECTIVOS DO EQUIPO								
	PARTICIPA NA TAREA			AXUDA AOS DEMAIS			RESPECTA OS TURNOS		

QUE FIXEMOS BEN?

QUE PODEMOS MELLORAR?

Vocabulario topolóxico

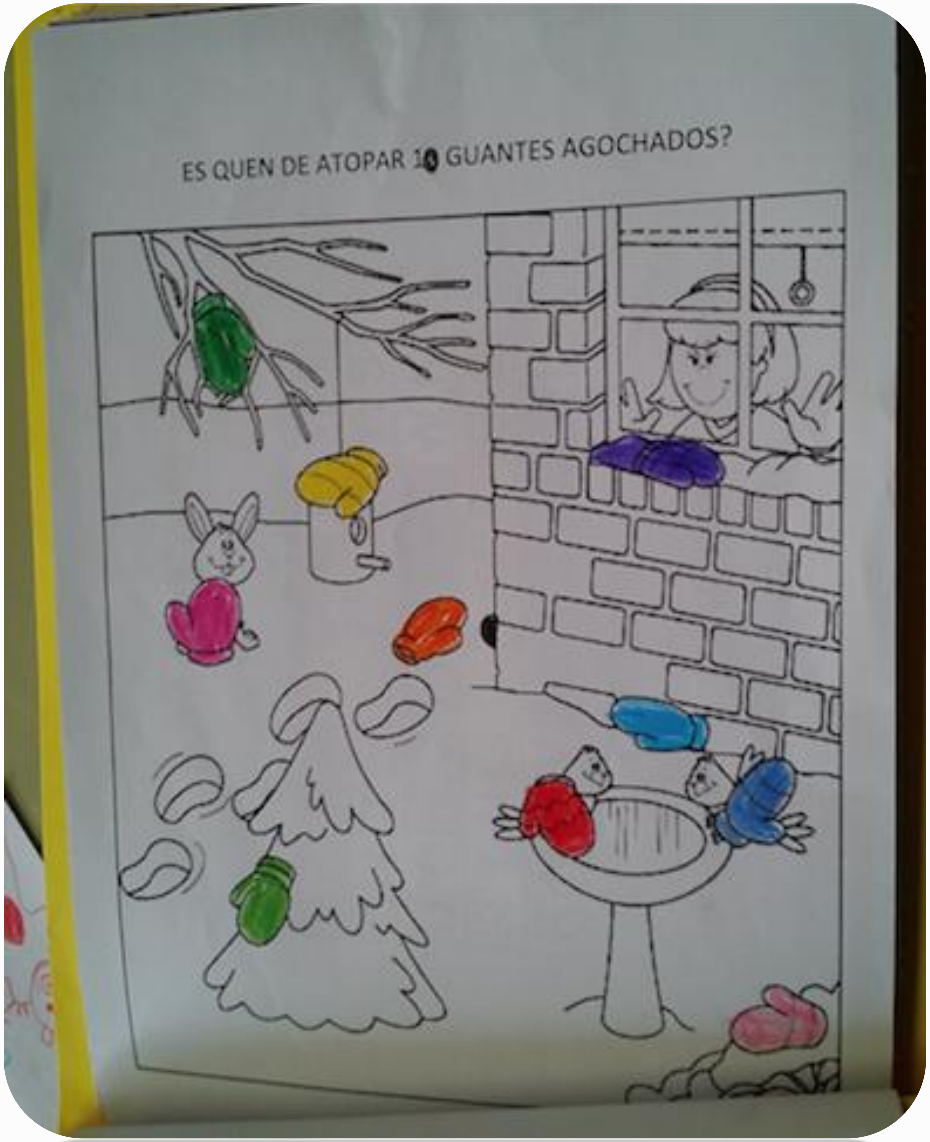

Estruturas: Lectura compartida.

- Pasos:

1. Describe o que ves
2. Completa
3. Por que...?
4. E despois, que podería acontecer?

CANTOS TRIÁNGULOS ATOPAS NO TANGRAM?

Estrutura 1-2-4.

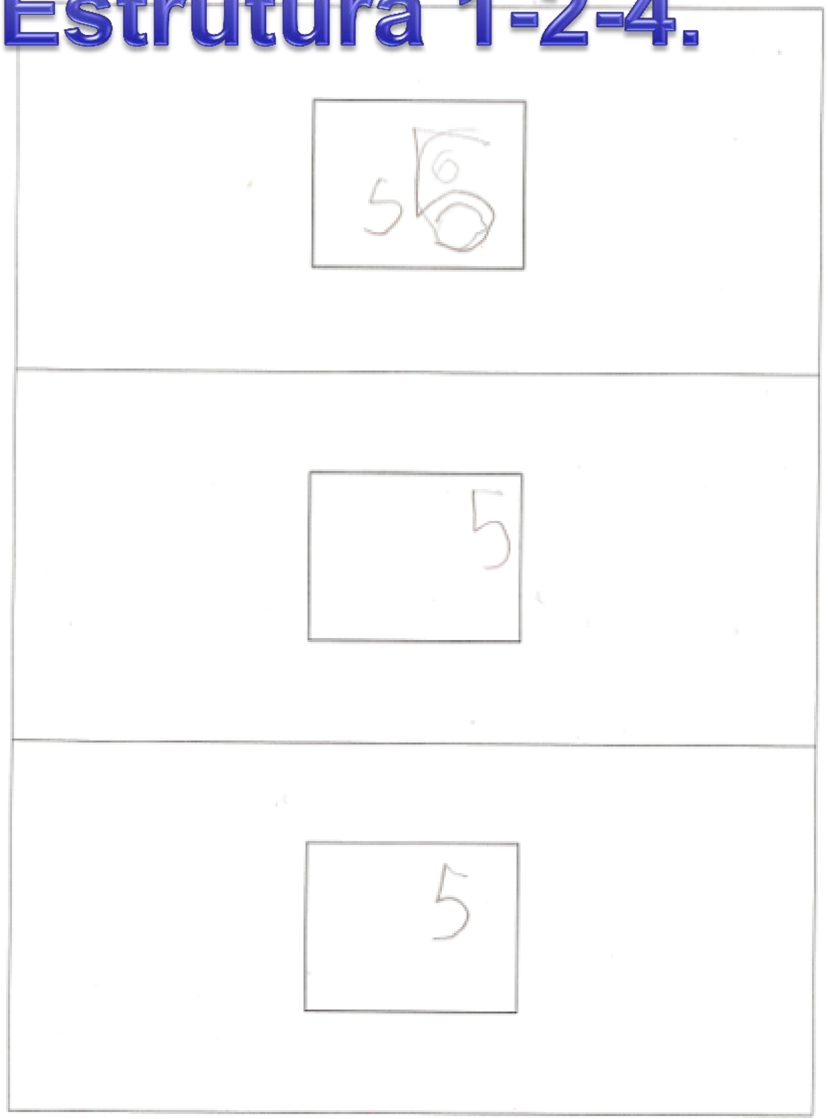

Mapas

MAR
PLAIA DAS CONCHAS
COLUMPIOS
MERCADO
MERCADO MUNICIPAL

COOPERATIVO

6º E.I.

DINÁMICA: A TERRA AZUL

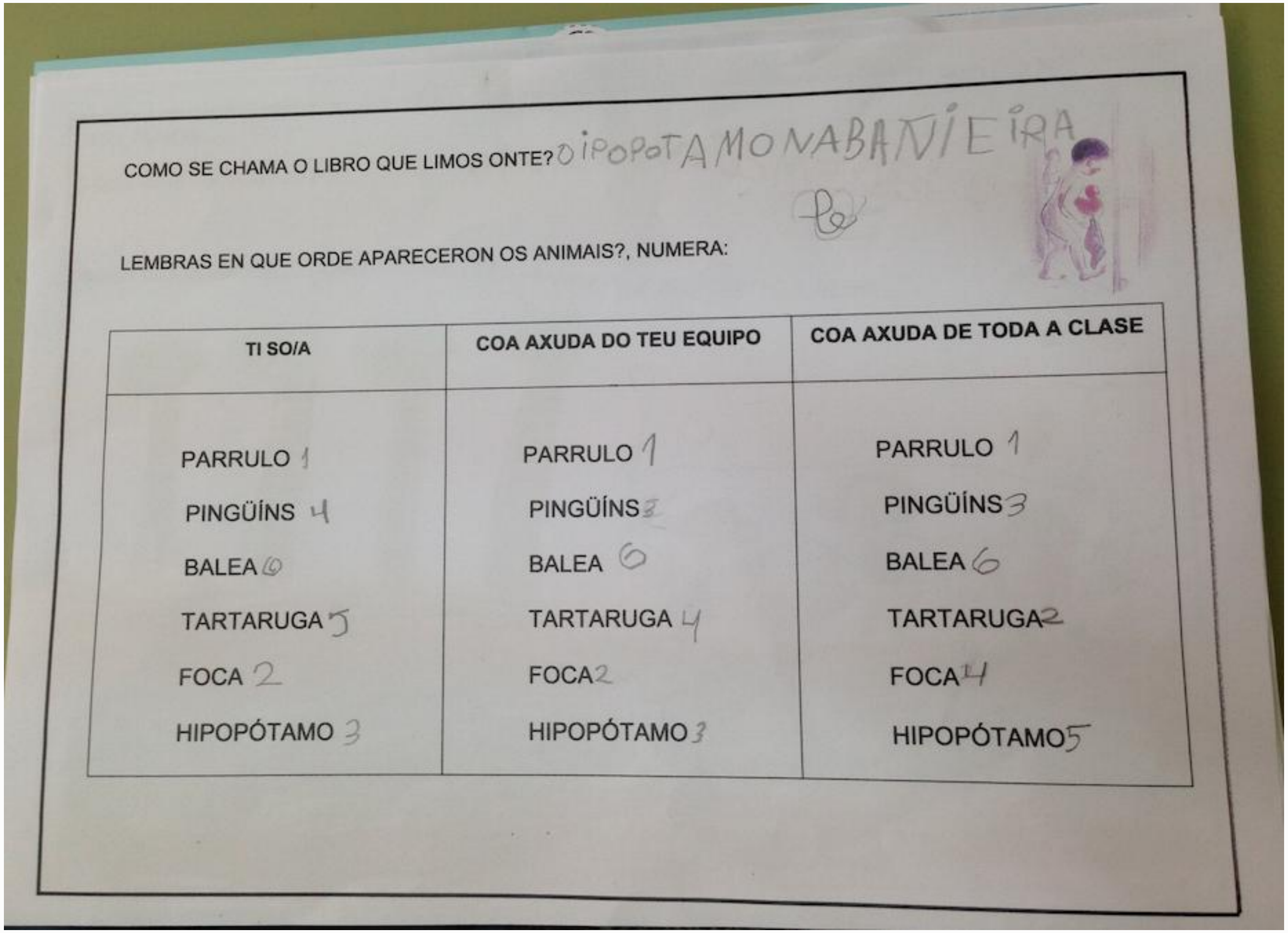

COMO SE CHAMA O LIBRO QUE LIMOS ONTE? OIPOPOTAMONABAÑIEIRA

LEMBRAS EN QUE ORDE APARECERON OS ANIMAIS?, NUMERA:

TI SO/A	COA AXUDA DO TEU EQUIPO	COA AXUDA DE TODA A CLASE
PARRULO 1	PARRULO 1	PARRULO 1
PINGÜÍNS 4	PINGÜÍNS 3	PINGÜÍNS 3
BALEA 6	BALEA 6	BALEA 6
TARTARUGA 5	TARTARUGA 4	TARTARUGA 2
FOCA 2	FOCA 2	FOCA 4
HIPOPÓTAMO 3	HIPOPÓTAMO 3	HIPOPÓTAMO 5

PLAN DE EQUIPO

CARGOS

CARGO	NOME
COORDINA	
ENCARGASE DO MATERIAL	
AXUDA A COORDINAR	
SECRETARIO/A	

OBXECTIVOS DO EQUIPO

- PARTICIPAR NA ACTIVIDADE
- AXUDAR AOS DEMAIS
- RESPECTAR OS TURNOS

COMPROMISOS PERSOAIS

NOME	COMPROMISO PERSOAL

COMPROMISOS PERSOAIS

COMPROMISO PERSOAL	NOME	SINATURA
ESTOU PENDENTE DE QUE SONIA ATENDA E SE A VEXO FALANDO OU DESPISTADA, AVÍSOA	LUCIA	
ATENDO A LUCÍA E CANDO ME DIGA QUE ESTÉ MÁIS ATENTA, FÁGOLLE CASO	SONIA	
DOU A MIÑA OPINIÓN EN TODAS AS ACTIVIDADES AÍNDA QUE NON SEXA A MIÑA QUENDA.	LUCAS	
NON FALO DE PRIMEIRO SE NON É A MIÑA QUENDA	HUGO	

COMPROMISO PERSOAL	NOME	SINATURA
AÍNDA QUE NON ESCRIBA, DOU A MIÑA OPINIÓN EN TODAS AS QUENDAS.	ANTÓN	
ESTOU PENDENTE DE AXUDAR A ANTÓN CANDO LLE FAGA FALTA	LARA	
SO TEÑO ENRIBA DA MESA O MATERIAL QUE ME FAI FALTA PARA A TAREFA	PAULA	
NON FALO CON NINGUÉN QUE NON SEXA DO MEU EQUIPO CANDO ESTAMOS TRABALLANDO EN GRUPO	MATEO	

SEGUIMENTO DO PLAN DE EQUIPO

SEG. Nº:	ESTRUTURA:	DATA:

NOMES	OBXECTIVOS DO EQUIPO								
	PARTICIPA NA ACTIVIDADE			AXUDA AOS DEMAIS			RESPECTA OS TURNOS		

NOMES	COMPROMISOS PERSOAIS			

QUE FIXEMOS BEN?

QUE PODEMOS MELLORAR?

LÁPIS AO CENTRO

Rutinas na PDI

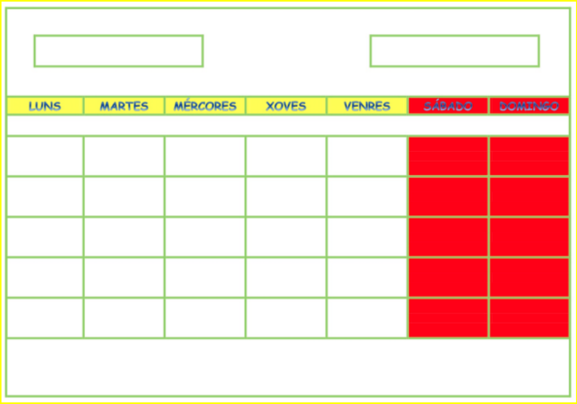

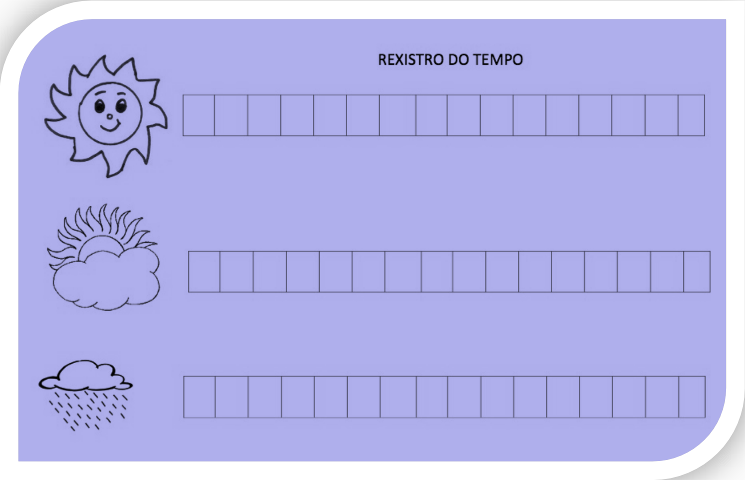

	LUNS	MARTES	MÉRCORES	XOVES	VENRES
1º	ASEMBLEA	ASEMBLEA	ASEMBLEA	RELI/ALTERN	ASEMBLEA
2º	NÚMEROS	ARTE	TIC	LINGUA	EXPERIENCIAS
3º	NÚMEROS	ARTE	TIC	LINGUA	EXPERIENCIAS
4º	RECREO				
5º	INGLÉS	EXPERIENCIAS	NÚMEROS	PSICO.	ARTE
6º	LINGUA	EXPERIENCIAS	NÚMEROS	MÚSICA	ARTE

ANIVERSARIOS

NOME	DATA
ANDREA	8 - 1 - 2008
IRENE	22 - 1 - 2008
MATEO	10 - 3 - 2008
SARA F.	29 - 3 - 2008
YOHAN	8 - 4 - 2008
CLAUDIO	9 - 4 - 2008
XON	27 - 4 - 2008
ICÍA	10 - 6 - 2008
HUGO	12 - 6 - 2008
LUCÍA	18 - 7 - 2008
SARA	7 - 8 - 2008
YOEL	31- 8 - 2008
DANIEL	4 - 9 - 2008
BRAIS	6 - 9 - 2008

Rutinas na PDI

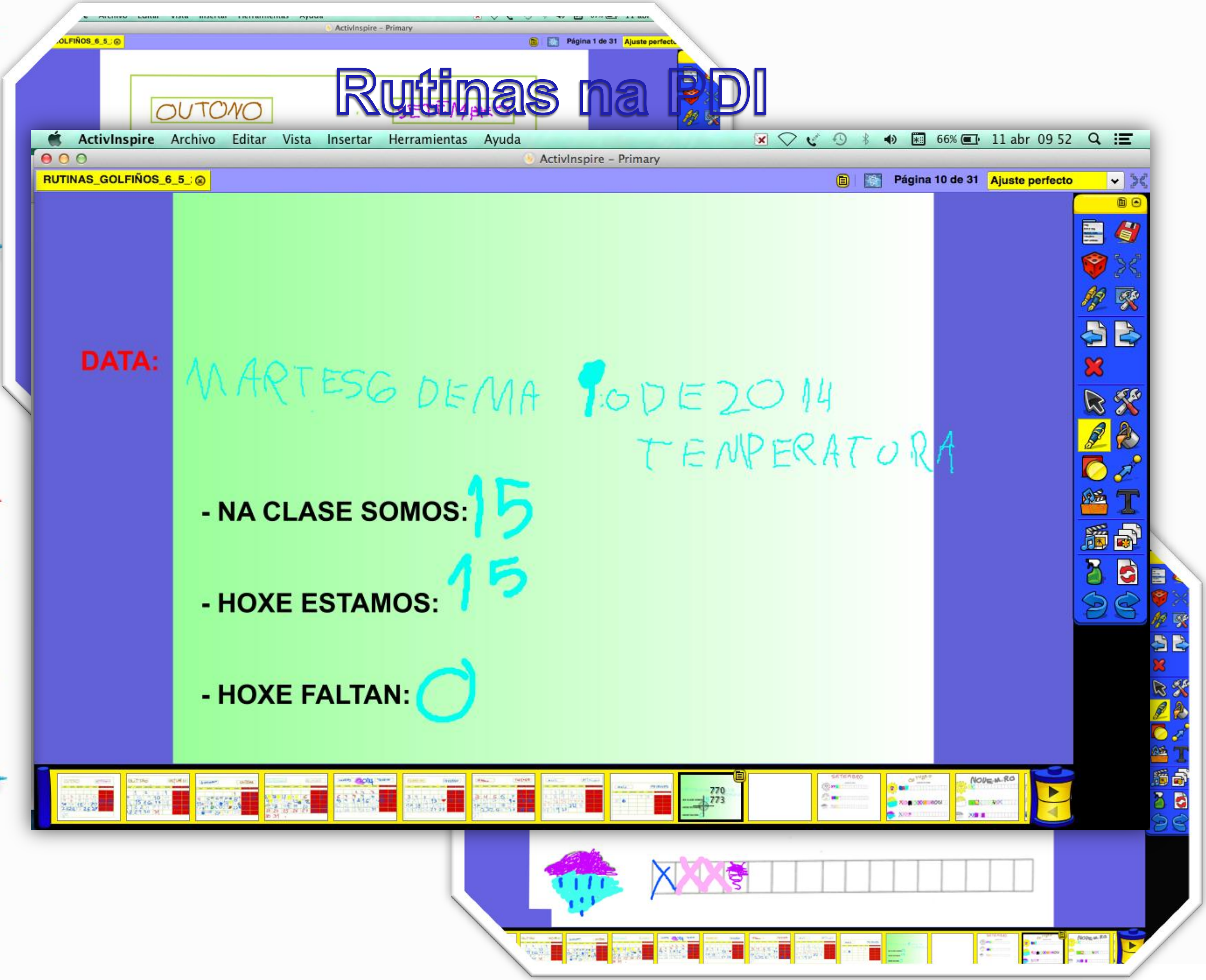

Traballo individual en papel

Actividades regulares. Estadística.

Problemas e reparticións

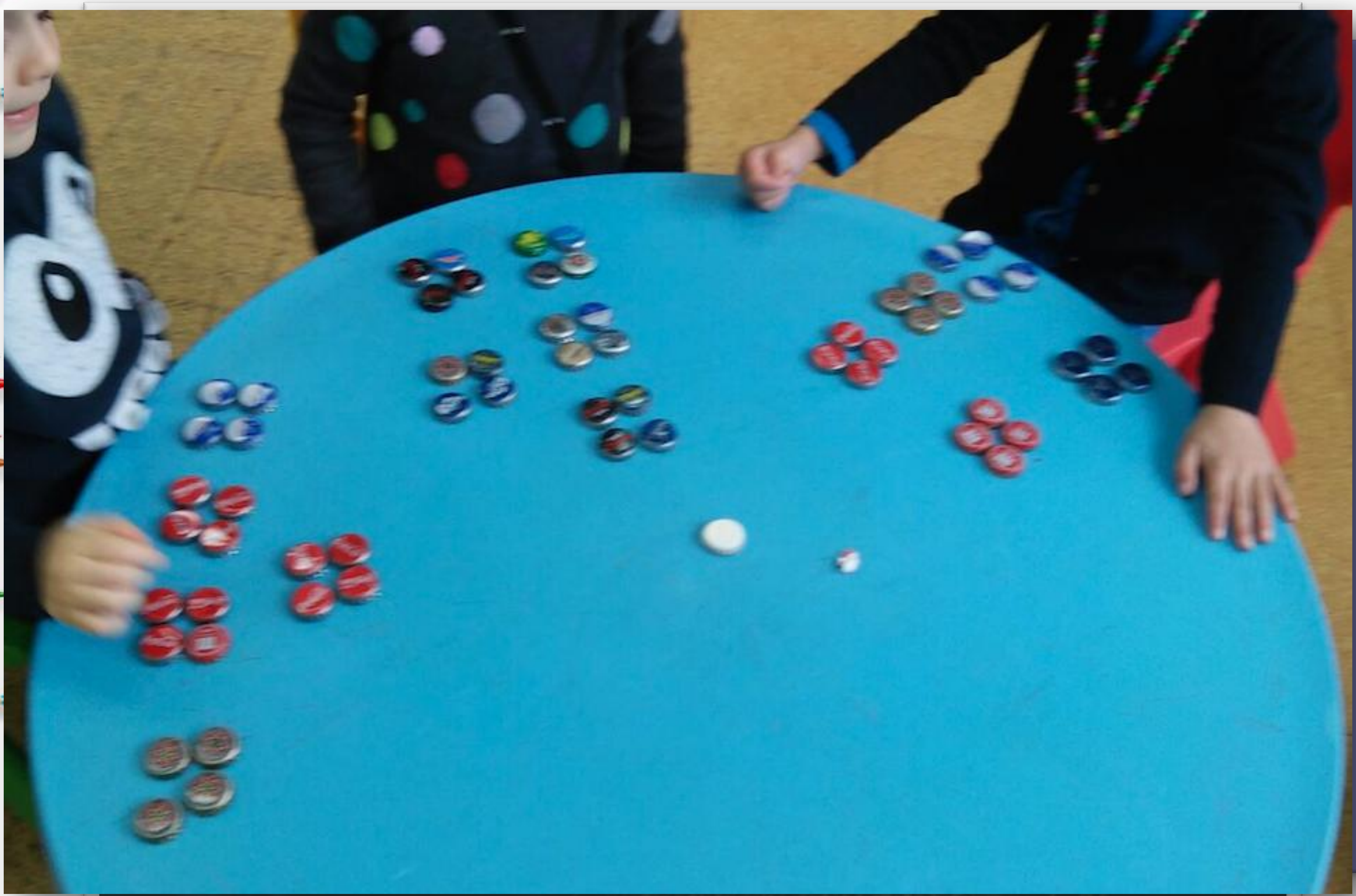

PLANOS

Ximnasio. Actividades cooperativo

FOLIO XIRATORIO. Esquema corporal

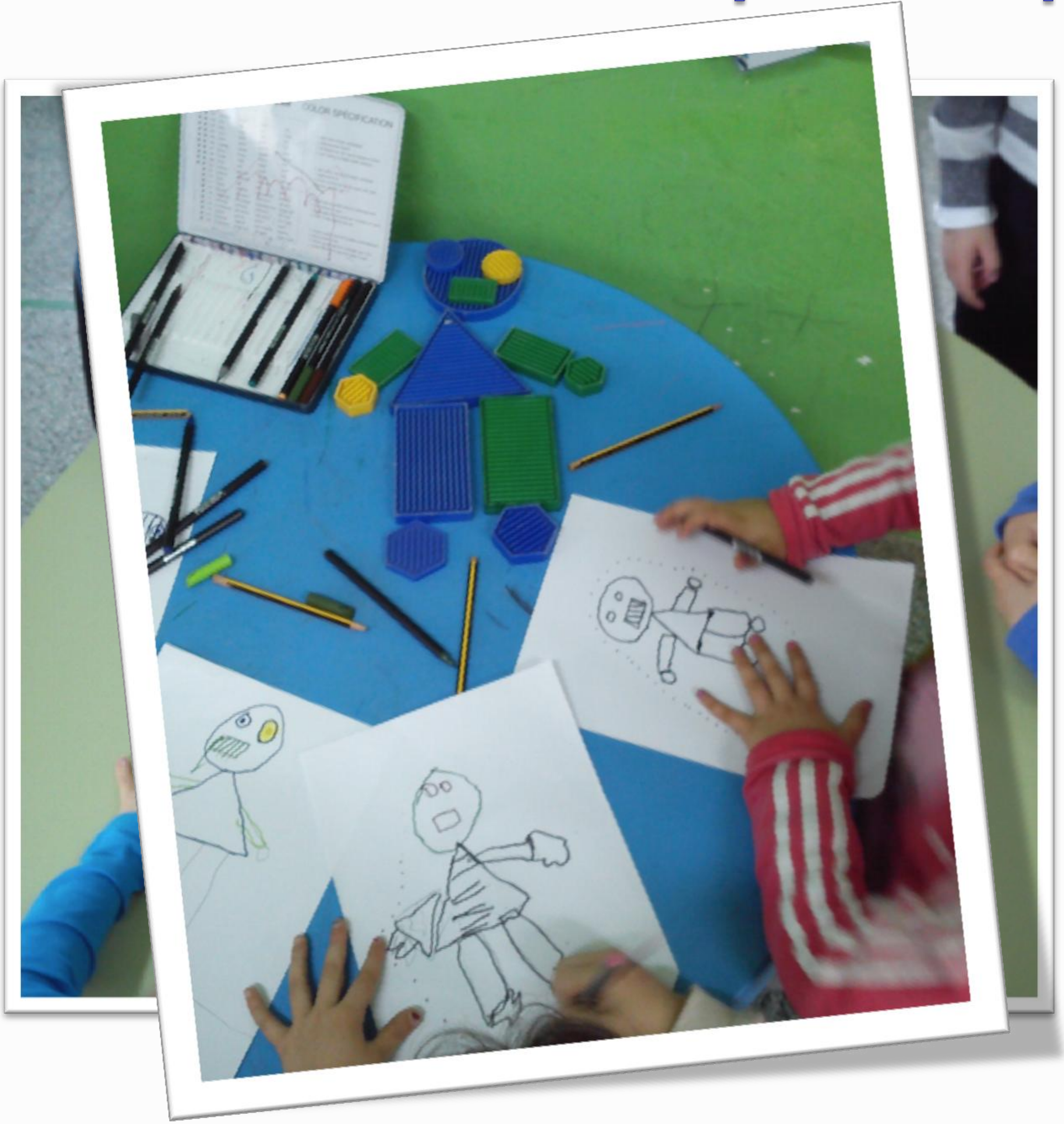

VANTAXES:

- Son máis solidari@s.
- Os que teñen máis dificultades reciben máis axuda.
- Os que precisan menos axuda dan un paso máis ao esforzarse para dala.
- Todos teñen algo que ofrecer ao equipo.
- Todos aprenden do equipo.
- Mellora o rendemento da clase.

E PARA ELES...

"CARTA A PAPANOEL

CON FOLIO XIRATORIO"

PRIMARIA

Decisiones con relación al Ámbito A:

Dimensión sobre la que intervendré	*Dinámicas de grupo a aplicar*	*¿Dónde?*[1]	*Temporalización*[2]
1. Participación y consenso	Grupo nominal	En el aula	En el inicio de proyectos o temas nuevos; 1º trimestre
2. Conocimiento mutuo e interacción entre el alumnado	Nos conocemos bien La maleta Silueta Buzón	En el aula	Viernes del 15 al 30 septiembre Viernes del 1 al 15 de octubre Viernes del 15 al 30 de septiembre Viernes de todo el curso
3. Conocimiento mutuo e interacción entre el alumnado corriente y el integrado	Círculo de amigos	En el aula	Viernes de 15 a 30 de moviembre
4. Importancia y eficacia del trabajo en equipo	Trabajo en equipo ¿si o no? Mis profesiones favoritas	En el aula	Viernes 15 a 30 de noviembre
5. Desarrollo de la solidaridad y la convivencia	Mundo de colores Cooperamos cuando	En el aula	Viernes de 1 a 15 de diciembre

Actividades fijas (o regulares) :

Actividad regular	*Estructura/s a aplicar*	*Temporalización*[1]
Hacer ejercicios de los cuadernillos y del libro de texto de lengua gallega.	Lápices al centro.	De una a tres veces a la semana.
Elaboración de textos escritos con los Story Cubes o con otro tipo de recursos materiales de elaboración propia, como por ejemplo el "Mandil de los cuentos".	Folio giratorio.	Una vez a la semana.
Elaborar un definición.	1-2-4	No hay una temporalización fija. Esta estructura la aplico siempre que tengo ocasión.
Corregir ejercicios	Uno por todos	La realizo cada cierto tiempo para recordarles lo importante de que todos los miembros del grupo aprendan y entiendan los ejercicios.
Repasar para un examen	Cadena de preguntas	La realizo esporádicamente cuando me interesa repasar contenidos de un área o ver cómo los equipos formulan preguntas a sus compañeros.

MANDIL DOS CONTOS

STORY CUBES

ELABORACIÓN DE TEXTOS: FOLIO XIRATORIO

Para mirar os paises do mundo e mares

e océanos. E de plástico duro. A ... rde

Laranxa. Que nace dunha árbore.

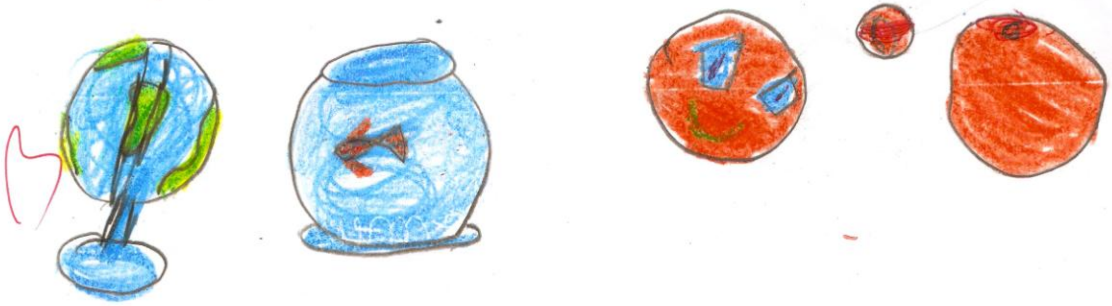

s,

ranx

e non ten ningunha característi

Para xogar. De cristal. Cores distintas. É redonda

e pequena. Para comer. De ningún material.

Proxecto: As Plantas

RÚBRICA PARA CORRECCIÓN DE TEXTOS ESCRITOS

(1) A historia non se entende. Faltan cousas importantes. Non ten signos de puntuación e ten moitas faltas.	(2)Hai cousas que non se entenden da historia. Faltan partes. Case non ten signos de puntuación e ten faltas.	(3) Enténdese ben a historia. Conta todo o importante. Ten case todos os signos de puntuación e poucas faltas.	(4) Enténdese moi ben a historia. Conta todo o importante. Ten signos de puntuación e non ten faltas.

PRIMARIA

Actividades regulares[3]:

Actividad regular	*Estructura/s a aplicar*	*Temporalización[4]*
Ejercicios del cuadernillo d e matemáticas y fichas de problemas	Lápices al centro Lectura compartida	Dos veces a la semana
Elaboración de textos escritos	Folio giratorio	Una vez a la semana
Obtención de información de un texto y comprensión lectora	Lectura compartida	Una vez a la semana
Explicaciones en las materias de matemáticas o Ciencias	Parada de tres minutos	Una vez a la semana
Ejercicios de Matemáticas, Lengua Castellana, Lengua Gallega o Ciencias	1-2-4	Una vez a la semana
Repasos para los controles	Cadena de preguntas El saco de dudas	Una vez cada 15 días
Corrección de fichas y trabajos escritos	Uno por todos	Una vez a la semana

DESEÑANDO UNHA TAREFA
O CALENDARIO DOS GOLFIÑOS

¿Cua

XANEIRO

ROSA
SETEMBRO
VERMELLO
OUTUBRO
VERDE
NOVEMBRO
AZUL
DECEMBRO
DÍAS
30
31
30
COMENZA
LUNES
LUNS

Dur

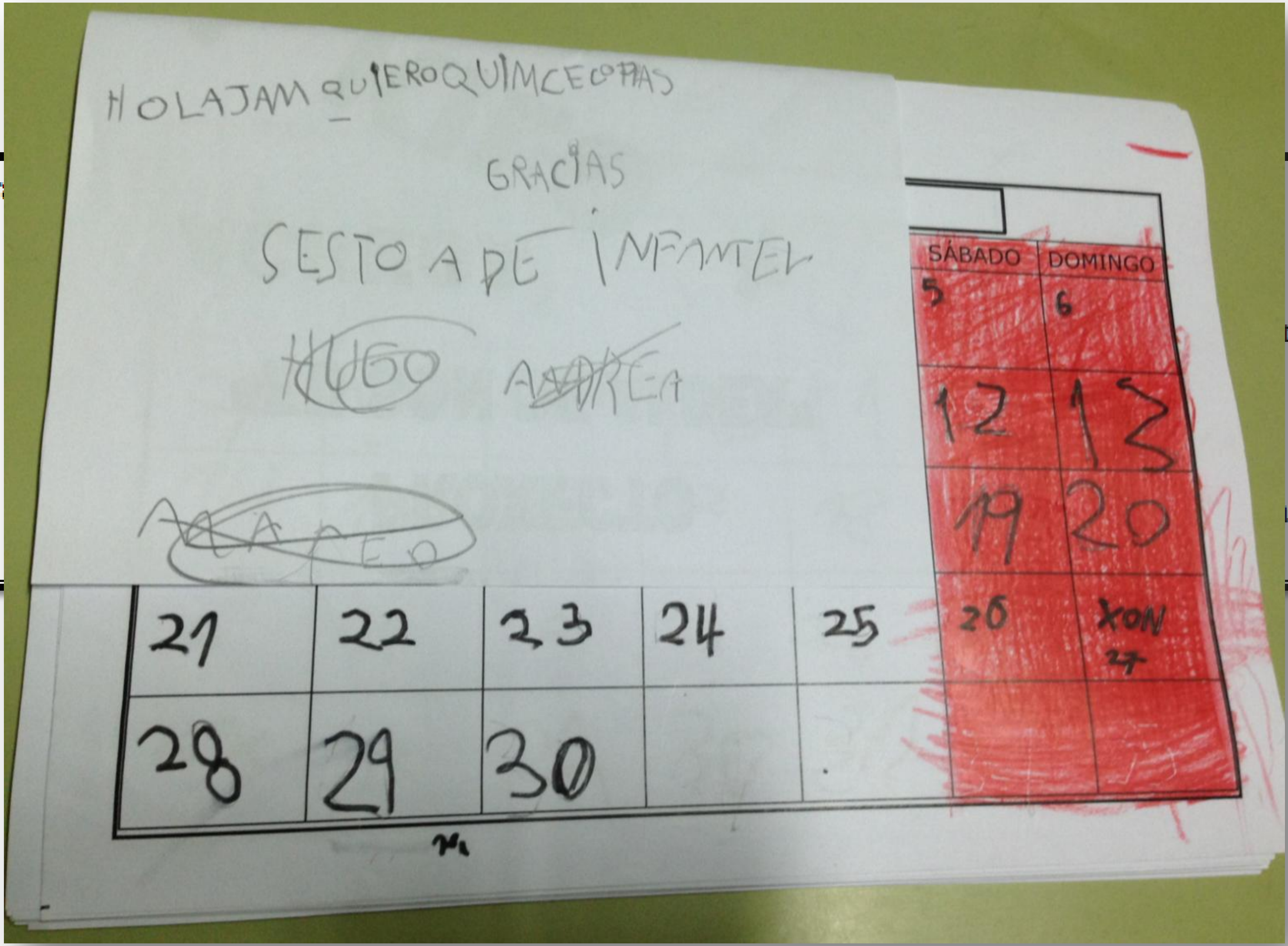
GRACIAS
SESTO A DE INFANTEL
HUGO
ANDREA
SÁBADO
DOMINGO
5
6
12
13
19
20
21
22
23
24
25
26
28
29
30

ra

ga

Hello·Kitty
ABRIL
LUNS
MARTES
MÉRCORES
XOVES
VENRES

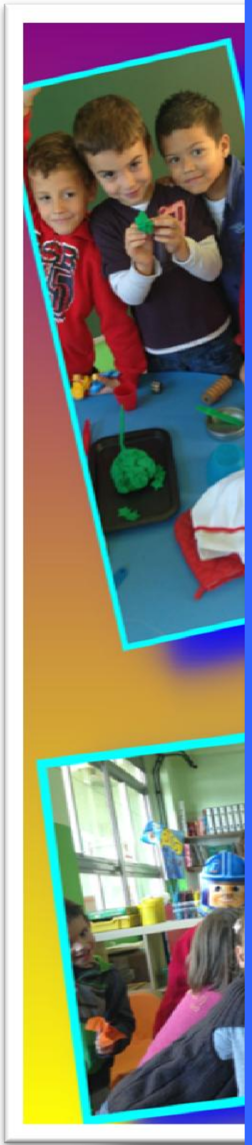

XANEIRO
LUNS
MARTES
MÉRCORES
XOVES
VENRES
SÁBADO
DOMINGO
ANDREA
IRENE

LUA
EN ABRIL REGALO LIBROS AOS MEUS AMIGOS.
ABRIL
LUNS
MARTES
MÉRCORES
XOVES
VENRES
SÁBADO
DOMINGO